

В. О. ШПИЛЬОВА, старш. викл.
(Європейський університет фінансів, інформаційних систем,
менеджменту і бізнесу, Черкаська філія)

КОНВЕРГЕНЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 7, с. 23–24

Серед чинників, які маємо обов'язково врахувати у процесі сучасних економічних реформ, особливе місце посідає той факт, що невичерпність надр України промайнула і згасла разом з нафто-, газо- та енергодоларами колишнього тоталітарного режиму надто швидко і нині, маючи багатющі землі і гіпотетичні корисні копалини, країна отримує чи не найдорожчі у світі енергоносії. Такий стан справ впливає на деформацію структури Державного бюджету України, посилює залежність від інших країн і блоків, впливових міжнародних організацій.

Діюча і сьогодні система використання сировинних ресурсів не відповідає сучасним потребам конвергенції екологічної політики та економічного розвитку, стримує зростання виробництва і нагромаджень. Між іншим тривалий світовий досвід вагомо переконує в тому, що неможливо забезпечити стабільний стан розвитку суспільства за рахунок виснаження природних ресурсів. В той же час однією з головних умов накопичення ресурсів і збереження навколишнього середовища є значне економічне зростання.

Від дієвого врахування цих взаємообумовлених факторів еколого-економічної конвергенції і прогресу багато в чому залежить становлення міцної європейської держави на основі збалансованого і керованого використання власного сировинно-ресурсного арсеналу. У цьому ключову роль повинна грати ефективна екологічна політика, що формує основні риси нової економічної стратегії на найближчу перспективу.

В Україні загалом сформовано законодавче поле, завдяки якому створено передумови для інтегрування економіки і господарського використання сировинно-ресурсного потенціалу. Од-

нак економічний механізм потребує подальшого удосконалення і нових технологій, оптимізації з макро- і мікрорегулюванням фінансовою політикою, сучасним менеджментом охорони природи. У зв'язку з цим необхідно:

- запровадити сучасні норми і нормативи використання сировинних ресурсів відповідно до нової класифікації виробництва, запровадженої в Україні;
- розробити ефективний механізм дотримання вимог екологічної безпеки у процесі приватизації державного майна;
- розробити інформативно-аналітичну систему екологічної безпеки регіонального спрямування;
- опрацювати та запровадити басейновий принцип управління водними системами;
- розробити систему економічних важелів зменшення техногенного тиску на навколишнє середовище і людину;
- розробити і запровадити у практику сучасну методiku економічної ефективності капіталовкладень екологічного спрямування;
- розробити економічні методи екологічної експертизи інновацій і розміщення продуктивних сил;
- переглянути всі "паперові" і "повітряні" програми природоресурсного і природоохоронного спрямування і розробити єдину "Державну програму виходу України з екологічної та економічної кризи" на засадах державного регулювання економікою;
- затвердити єдині Правила фінансування природоохоронних витрат і посилити фінансово-правовий вплив на порушників еколого- і ресурсозберігаючого законодавства;

- задіяти єдину систему екологічної освіти і навчання впродовж усього життя людини тощо.

Існує і зовнішній бік проблеми, пов'язаний з діяльністю ООН, ЮНЕСКО, ЮНЕП, вимогами Ради Європи та Європейської Співдружності, де Україна зовсім недавно стала рівноправним членом. Приймаючи до уваги рекомендації цих організацій, десятки країн світу розробили плани і концепції сталого розвитку. Цілком зрозуміло, що поєднання економічних та ресурсозберігаючих вимог у процесі поступового сходження держави є також однією із найсуттєвіших вимог розвитку вільної України, її економіки, науки та культури.

Піднесення виробництва за умов ефективної ресурсозберігаючої політики і гарантованої екобезпеки — першочергове завдання державної ваги. Його вирішення передбачає науково-технічне дослідження найсуттєвіших складових української моделі екологічно сталого розвитку економіки. Але багато питань екологізації виробництва залишаються невизначеними. Це стримує мотивацію впровадження новітніх ресурсозберігаючих, наукоємних і високих технологій, погіршує загальний стан ресурсоспоживання і не дозволяє враховувати екологічний фактор при здійсненні економічних реформ.

Стан навколишнього середовища безпосередньо впливає на умови життя. Співставлення еко-

номічного та екологічного аспектів життєвого рівня засвідчує, що якість навколишнього середовища виступає як пріоритетне соціальне право. Це фундаментальне положення сучасної еколого-економічної конвергенції передбачає практичну реалізацію прав людини на пристойне середовище, прав майбутніх поколінь на користування ресурсами для підтримки розвитку. Однак економічного механізму втілення в життя такої норми поки що немає.

Враховуючи державне значення ресурсозберігаючої політики, вагомість залучення інвесторів до інноваційного розв'язання сучасних ресурсозберігаючих проблем, значення ресурсозберігаючої діяльності для утворення нових робочих місць, здобутки вітчизняної науки в галузі природокористування, розробки норм і нормативів, значення інтеграційного руху України до європейського ресурсозаощадливого співтовариства, вважаємо за доцільне утворити в Україні Національне Агентство з питань ресурсоспоживання, розробки норм і нормативів (НАПР), поклавши на нього функції нормування лімітів використання сировини в різних галузях економіки, нормування екологічної безпеки і наукового супроводження міждисциплінарних робіт стосовно комплексного використання природних ресурсів.